

MREŽA MUZEJA U HRVATSKOJ

– UVOD

Ivo Maroević

reža muzeja prijeko je potreban model strukturiranja muzejske djelatnosti na nekom području, s ciljem adekvatne pokrivenosti područja kvalificiranim muzejskim institucijama, u kojima će dolaziti do izražaja samobitnost

različitih vrsta muzeja i istovremeno funkcionirati njihova horizontalna i vertikalna povezanost. U mreži se očituje poštovanje specifičnosti muzeja, vertikalna hijerarhija po stručnosti, horizontalna povezanost prema teritoriju i takav raspored pratećih funkcija (zaštita i dokumentacija) koji će biti najdjelotvorniji.

Muzejski savjet Hrvatske je u srpnju 1987. godine odredio da prijedlog osnovnih postavki mreže muzeja u Hrvatskoj izrade Ivo Maroević i Tomislav Šola. Oni su potkraj 1987. izradili osnovne postavke, koje je prihvatio Muzejski savjet Hrvatske sa zaključkom da se na tom temelju izradi prijedlog mreže muzeja u Hrvatskoj. U Osnovnim postavkama rezimirane su odredbe Zakona o muzejskoj djelatnosti koje se odnose na mrežu muzeja i razmjenu muzejske građe. Definirana je svrha mreže kao društvena potreba i njezini organizacijski i stručni aspekti s time da »organizacijski aspekt pretpostavlja takvu teritorijalnu rasprostranjenost muzeja kojom će se izbjeći tzv. bijela ili nepokrivena područja (institucije, materijal i efektivna akcija), a istovremeno i takvu vertikalnu strukturu u kojoj će se očitovati hijerarhija stručnosti (vjerojatno kroz matičnost) i nekih oblika djelovanja«, dok »stručni aspekt pretpostavlja takvu horizontalnu i vertikalnu povezanost muzejskih institucija koja će osigurati hijerarhiju stručnog rada, adekvatan stručni nadzor kroz matičnost za pojedine tipove specijalnih muzeja, kvalitetni raspored općih i specijalnih muzeja, racionalan odnos među konzervatorskim i preparatorskim radionicama, te horizontalnu i vertikalnu distribuciju muzejske građe u cilju koncentracije kvalitete i formuliranja kulturnih područja (prostora) koja se povijesno ne poklapaju s današnjom administrativnom podjelom republike« (shema 1. i 2.) Utvrđuje se također potreba standardiziranja muzejske djelatnosti u odnosu na prostor, opremu, kadrove, dokumentaciju i ostale oblike djelatnosti i utvrđivanje uloge zajednice muzeja na općinskoj, regionalnoj i republičkoj razini.

Prijedlog mreže muzeja dovršio sam i definirao u svibnju 1989. godine. Muzejski savjet Hrvatske ga je tada razmatrao i uputio na javnu raspravu do kraja godine. U javnoj raspravi u kojoj su sudjelovale muzejske institucije u Hrvatskoj, organi društveno-političkih zajednica, grupe i pojedinci, iskristalizirale su se neke nedorečenosti i manjkavosti prijedloga, posebice u odnosu na strukturu matičnosti, razine značenja muzejskih institucija, standarde i načine financiranja. U svibnju 1990. godine definiran je i konačni tekst Prijedloga mreže muzeja, uz prateći materijal u kojem su analizirane sve prispjele primjedbe iz javne rasprave (njih 50). Muzejski je savjet Hrvatske usvojio konačni tekst

mreže muzeja na svojoj sjednici u listopadu 1990. sa zaključkom da se nužne promjene Zakona o muzejskoj djelatnosti provedu do lipnja 1991. godine kako bi se od tada mreža muzeja primjenjivala u praksi u Hrvatskoj.

Mreža muzeja nije zamišljena kao statički model s precizno navedenim imenima muzejskih institucija, njihovim statusom i teritorijima koje pokrivaju. Ona je zamišljena dinamički, tako da propisuje okvire unutar kojih se u definiranim vremenskim razdobljima verificira djelatnost i status pojedinih muzejskih institucija i predviđaju mogućnosti osnivanja onih institucija koje su najpotrebnije da pokriju prazna područja. Svi muzeji moraju zadovoljavati predviđene kriterije u odnosu na materijal kojim raspoložu, prostor i stručno osoblje, jer u protivnome ne mogu biti upisani u registar muzejskih institucija Hrvatske. Upisom u registar utvrđuje se status i djelokrug rada pojedinoga muzeja, kao i njegov hijerarhijski i prostorni položaj u strukturi muzeja u Hrvatskoj. Mreža muzeja dopušta postojanje zbirki ili muzeja u nastajanju, privatnih muzeja ili zbirki, koje ne ulaze u registar muzejskih institucija, jer po nekom od kriterija ne zadovoljavaju osnovne uvjete za funkcioniranje, ali ih ne registrira i time ih stavlja izvan sustava koji se financira sredstvima fondova za kulturu. O tim se muzejima i zbirkama vodi evidencija u Direkciji za muzeje (ili sličnom središnjem tijelu pri Ministarstvu prosvjete i kulture), kako bi se imao pregled nad cjelokupnom muzejskom djelatnošću u Republici. U nekim se situacijama može provesti uvjetna ili privremena registracija, kojom se takav muzej ili zbirka — što u potpunosti ne zadovoljavaju potrebne kriterije za upis u registar — upisuju na vremenski rok, uz uvjet da do isteka roka ispune uvjete odnosno uklone nedostatke. Takvi se muzeji ili zbirke moraju čvršće stručno vezati uz neki od registriranih muzeja.

Predložena mreža muzeja počeo će funkcionirati kad se donesu svi potrebni zakonski akti i stručne upute, ali će zaživjeti kad struka u muzejima prihvati a kulturna politika koja se vodi u općinama, županijama i republici shvati da se politika prema znanstvenom, stručnom, sakupljačkom, zaštitnom, publicističkom i izložbenom djelovanju muzeja može kvalitetnije stvarati i provoditi ako se djelatnost muzeja vertikalno i horizontalno organizira i prepozna kao cjelina, koja može parcijalno i cjelovito odgovoriti na sve zahtjeve društva.

Primljeno: 21.1. 1991.

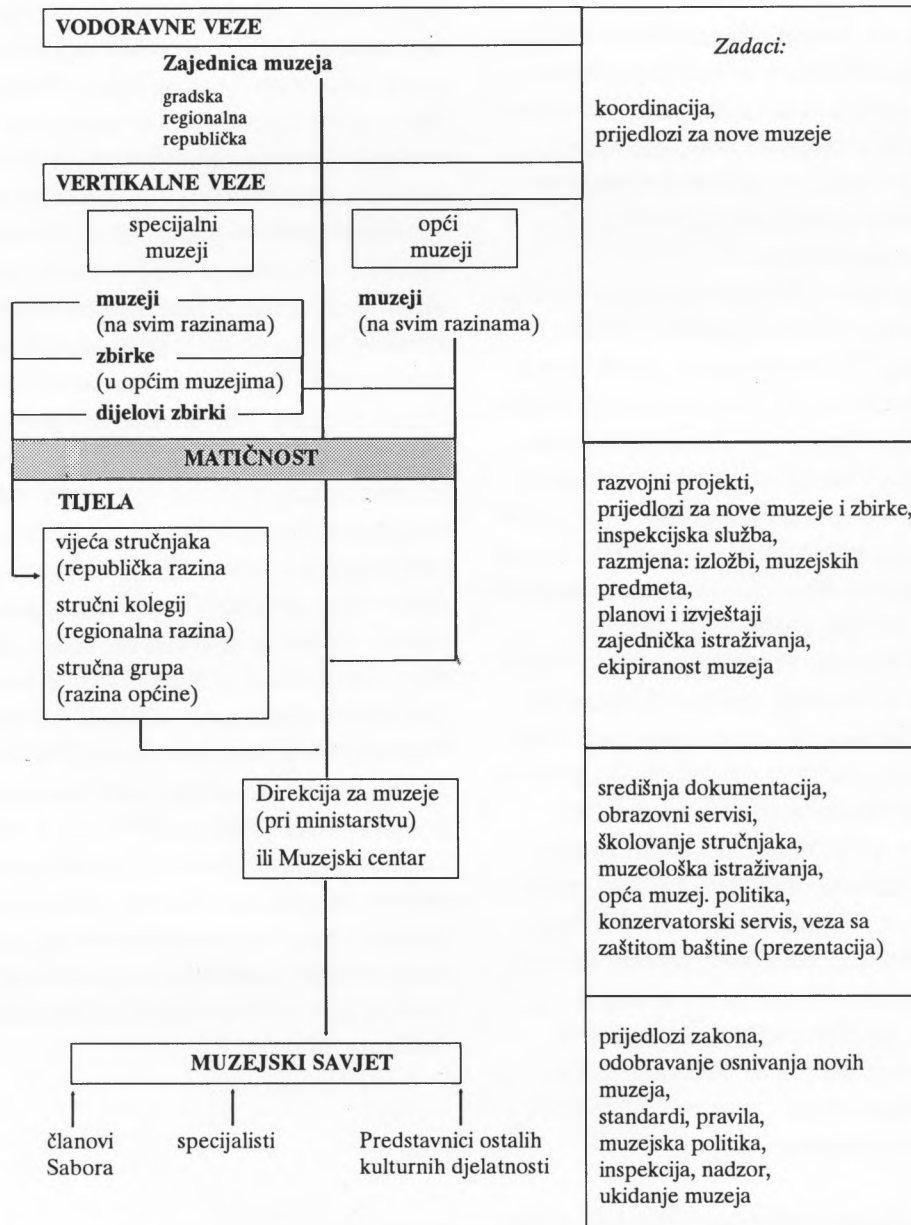
SUMMARY

The Museum Network in Croatia

The plan for a museum network in Croatia whose author is Professor Dr Ivo Maroević was approved by the Museum Council of Croatia at its meeting in October 1990.

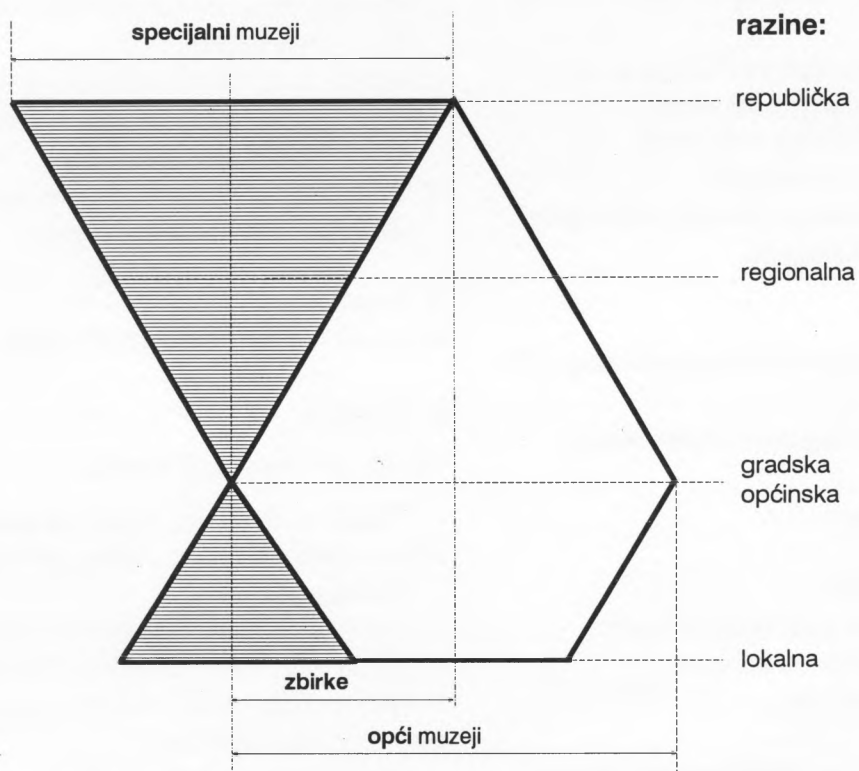
In this section we are publishing the introductory text by Ivo Maroević, the comments on the Proposal for a museum network, sent in by museums (50 written comments) and the final text of the Museum Network in Croatia.

Shema 1.
MREŽA MUZEJA

Shema 2.

RASPROSTRANJENOST MUZEJA PREMA RAZINAMA ZNAČENJA

Specijalni muzeji

arheološki
etnografski
umjetnički
povijesni
tehnički
prirodoslovni

Opći muzeji

nacionalni
regionalni
gradski
zavičajni
lokalni
(s različitim zbirnama)

spomenička mjesta
memorijali